

Programma Sociaal Domein

Inleiding

Perspectief 2027 sociaal domein

Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en preventief beleid, met bijzondere aandacht voor jeugd en gezondheid, vormen de kern van het Programma Sociaal Domein. Het programma heeft als doel dat inwoners van Twenterand zo zelfstandig mogelijk kunnen leven, eigen regie houden over hun leven en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Thuis, in de wijk, bij verenigingen en maatschappelijke organisaties of op de arbeidsmarkt.

Daarbij staat het benutten van de eigen kracht van inwoners en de ondersteuning vanuit hun sociale netwerk centraal. Wanneer inwoners hierin onvoldoende zelfredzaam zijn, biedt de gemeente passende ondersteuning en voorzieningen. Binnen het jeugdbeleid en het onderwijs stimuleren we de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen en jongeren. Daarnaast ondersteunen we inwoners die te maken hebben met zorgvragen, financiële problemen of andere belemmeringen die hun participatie beperken. Op het gebied van werk en inkomen is er bijzondere aandacht voor inwoners met een arbeidsbeperking en andere kwetsbare doelgroepen.

De maatschappelijke opgaven binnen het sociaal domein blijven groot. In Twenterand is sprake van hardnekkige sociaaleconomische uitdagingen die een directe invloed hebben op de vraag naar ondersteuning, zorg en participatievoorzieningen. Veranderingen en verbeteringen vragen om een lange adem; het versterken van bestaanszekerheid, gezondheid, ontwikkelkansen en maatschappelijke participatie is een proces dat meerdere generaties kan beslaan. Daarom blijft een langdurige en samenhangende inzet noodzakelijk om de sociale basis van onze samenleving te versterken en duurzame resultaten te bereiken.

Integrale beleidsnota Sociaal Domein wordt verlengd naar 2028

Het beleidsmatig kader voor het sociaal domein staat in de integrale beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026 (hierna: IBN). Een nota met alle onderwerpen van het programma sociaal integraal in één nota. Hierin is ook de uitwerking van het coalitieakkoord en het collegeprogramma met het scenario "Economisch sterk met een sociaal kloppend hart" verwerkt. De uitvoering van de nota doen we via de maatschappelijke agenda (MAG) Twenterand. De versie 2027 is in de maak.

Er zijn vier integrale thema's gekozen in deze nota, als basis voor onze opgaven:

1. De zelfredzame Twenterander
2. De participerende Twenterander
3. De gezonde Twenterander
4. De lerende Twenterander

In 2026 zouden we een nieuwe IBN moeten doen verschijnen. We hebben echter geconstateerd dat het beleid nog lang niet achterhaald is, sterker nog dat we de ingezette lijn sinds enkele jaren nu nog meer aan het versnellen zijn. We zullen de raad dit najaar daarom gaan voorstellen de IBN met 2 jaar te verlengen.

Grote uitdagingen vragen primair aandacht in 2027

Deze programmabegroting is zeer terughoudend met nieuwe plannen. Voor het sociaal domein lopen ook vanuit het huidige jaar diverse grote ontwikkelingen die voortzetting vragen en daarmee de kern zijn van de teksten in deze begroting. Via het wendbare deel in onze organisatieontwikkeling geven we de opgaven dan ook nader vorm, via bijvoorbeeld verkenningen, bestuursopdrachten, projecten en programma's. Actuele opdrachten waar we aan werken zijn Toekomst WSW, de vergrijzing Wmo / decentralisatie beschermd wonen, de toegang van het sociaal domein (Kadernotitie icm doorontwikkeling subsidiebeleid) en uiteraard gaan we door met de Transformatie van het Sociaal Domein middels de eerder genoemde MAG. Daarnaast werkt het sociaal domein mee aan opgaven binnen andere programma's zoals bijvoorbeeld woningbouw en omgevingsvisie icm economische visie. Het vormen van een goede moderne sociale basis blijft voorwaardelijk, Landelijk is vastgelegd dat bepaalde functies op het snijvlak van zorg en het sociaal domein uiterlijk in 2030 voor iedere inwoner beschikbaar moeten zijn.

Grotere (beleids)ontwikkelingen zoals het vluchtelingenvraagstuk, onderwijshuisvesting, de hervormingsagenda, het toekomstscenario kind en gezinsbescherming, de Participatiewet in Balans en Wmo zaken als afschaffing abonnementstarief zullen daarnaast onze inzet gaan vragen. Maatschappelijk zien we hierbij arbeidsmarktekorten, polarisering, stikstof en energievraagstukken en spanning op woningmarkt en rond bestaanszekerheid. Zorgen zijn er over toenemende problematiek rond mentale gezondheid, zeker bij jongeren. Vanuit het sociaal domein participeren we ook in de opgaven van andere programma's, zoals Wonen en ook daarin wordt onze rol intensiever (bijv. urgentieverordening, zie doelenboom Wonen)

Landelijke ontwikkelingen hebben nog steeds een forse (financiële) invloed. Structureel sluiten onze kosten niet aan bij de rijksinkomsten, zeker bij jeugd en hoop is op het nader advies hierover in 2027. Genoemde Wmo-ontwikkelingen zullen ook impact hebben. Daarnaast blijft het Rijk veelal tijdelijke middelen beschikbaar stellen en geeft het een financiële korting op SPUKS, die veelal worden omgezet naar Brede doeluitkeringen. SPUK-GALA wordt vervangen door AZWA. Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) stelt scherpe eisen aan gemeenten, zorgverzekeraars en aanbieders om de druk op de zorg te verminderen. De regeling die deze zomer verschenen is wordt nu nader verkend.

Daarnaast vraagt in de uitvoering vanuit het principe “de basis op orde” het aankomende jaar opnieuw onze aandacht om de dienstverlening op orde te houden en de kwaliteit te verbeteren. Een bijzonder groot uitvoeringproject wordt de brede vervanging van de applicaties (softwarepakketten).

Er blijven grote zorgen over de financiën in het sociaal domein. Kosten blijven stijgen, meer dan we ambiëren en het open einde karakter is voelbaar, zeker bij jeugdhulp. Gelet op de zorgelijke financiële positie van onze gemeente met name in het meerjarenbeeld, betekent dat nog steeds focus en bijsturing aan de orde is. Dit doen we met scherpe keuzes om bepaalde zaken niet meer of anders te (laten) doen en blijvend scherp te ramen. Samenwerking in de regio (zoals bij de prioritaire agenda jeugd) is onontbeerlijk hierin. Geld volgt beleid (middelen volgen opgaven) en dat werkt! Tenslotte versterken regionale samenwerking en lokale inzet en lokale participatie (via o.a. onze Adviesraad Sociaal Domein) elkaar bij het vormgeven van taken binnen het sociaal domein. Voor een gemeente met een schaal als de onze onmisbaar.

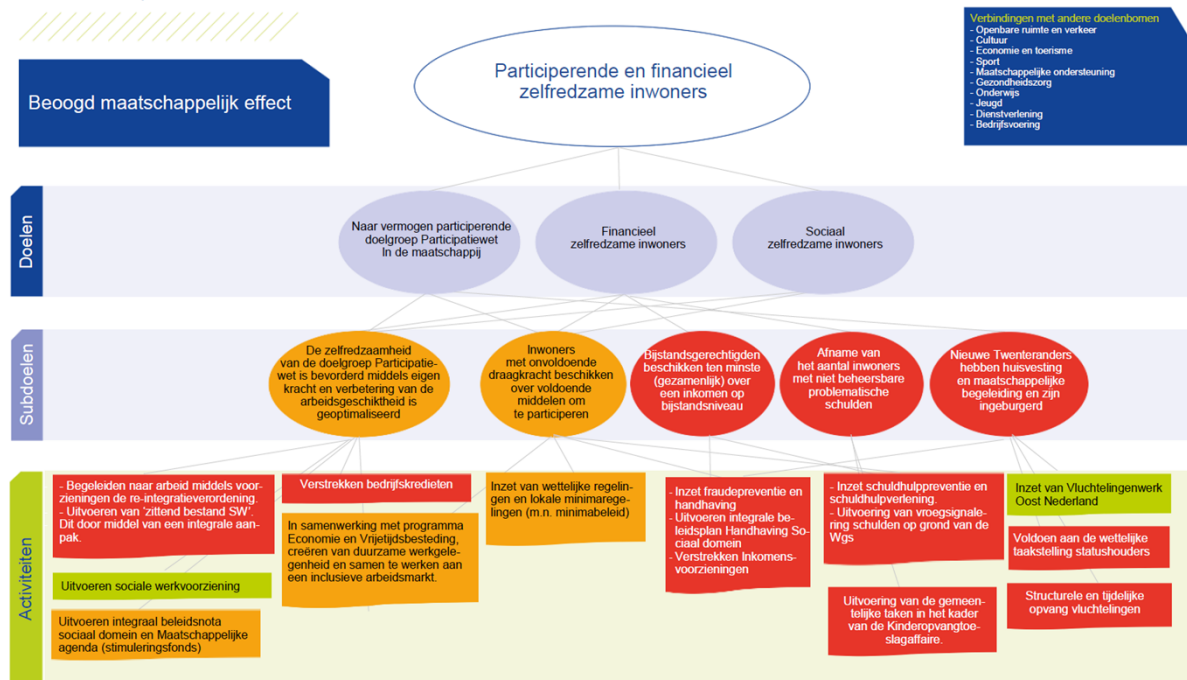
Het voorstellen van besparingen staat gepland voor de kadernota 2028. Om op dat moment integraal te kunnen afwegen wordt in deze begroting op een aantal punten overbruggingsvoorstellen gedaan, zoals de Avondschool bij de bibliotheek. Hiermee wordt het kind niet met het badwater weggegooid en kan de raad bij de kadernota integraal alles afwegen.

Tot zover de algemene inleiding. Bij de doelenbomen in dit programma gaan we nader in op de specifieke voorstellen en ontwikkelingen.

Doelenboom Sociale Zaken

Doelenboom

Sociale zaken | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Sociale Zaken

Beoogd maatschappelijk effect

Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doelen

Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet in de maatschappij

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten en zal daarbij ook maatwerk inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner.

Financieel zelfredzame inwoners

Het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding maakt meedoen in de samenleving mogelijk. Het zorgt voor ritme en structuur en het geeft eigenwaarde. We willen dat elke inwoner van de gemeente Twenterand de mogelijkheid krijgt om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met een uitkering. Voor een deel van deze inwoners ligt er een opgave wat betreft het vinden van passend werk. Kinderen moeten zich kunnen ontplooiën, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Sociaal zelfredzame inwoners

Zelfredzaamheid is het hogere doel. Middels eigen kracht, instrumenten uit de participatiewet, schuldhulpverlening en minimabeleid en de wettelijke taken rond vluchtelingen wordt dit zo optimaal mogelijk nagestreefd.

Subdoel: De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Activiteiten

- **Uitvoeren sociale werkvoorziening**

Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) maakt de gemeente Twenterand gebruik van de dienstverlening van de sociaal ontwikkelbedrijven Ontplooi en Larcom. Het sluiten van de toegang tot de Wsw in 2015 en de ontwikkelingen binnen de Participatiewet maken het noodzakelijk om een toekomstbestendige samenwerking met Ontplooi en Larcom in te richten. In 2025 heeft de gemeente Twenterand daarom een bestuursopdracht vastgesteld om te onderzoeken hoe de sociale infrastructuur van beide sociaal ontwikkelbedrijven kan worden versterkt. Daarbij verschuift de focus steeds meer van de Wsw-doelgroep naar de bredere doelgroep van de Participatiewet. Deze ontwikkeling is noodzakelijk omdat het aantal Wsw-medewerkers de komende jaren verder afneemt. Hoewel de instroom in Nieuw Beschut toeneemt, is deze groei onvoldoende om de uitstroom van Wsw-medewerkers volledig op te vangen. De instroom in Nieuw Beschut bedraagt naar verwachting ongeveer een derde van de omvang van de Wsw-doelgroep.

In 2025 zijn daarom met de gemeenten Almelo, Wierden, Dinkelland en Tubbergen afspraken gemaakt over de toekomst van Ontplooi, en met de gemeenten Ommen, Hardenberg en Dalfsen voor de toekomst van Larcom. Als vervolg hierop is in 2026 voor beide regio's een bestuursopdracht uitgewerkt waarin is beschreven hoe Ontplooi en Larcom zich verder kunnen ontwikkelen tot toekomstbestendige sociaal ontwikkelbedrijven. De verwachting is dat eind 2026 door het college wordt vastgesteld hoe deze doorontwikkeling vorm krijgt alsmede de governance van de samenwerking. In de loop van 2027 gaan wij hiermee verder aan de slag. Voor de uitvoering van de bestuursopdracht zijn naast de subregionale Impulsgelden nog de bestaande projectmiddelen beschikbaar.

- **Begeleiden naar arbeid middels voorzieningen de re-integratieverordening.**

Participatiewet in Balans

Participatiewet in Balans is een wetswijziging van de Participatiewet die gemeenten meer ruimte geeft om inwoners eerlijker en menselijker te ondersteunen bij werk en inkomen. Een startnotitie hierover is verschenen. Er worden in totaal 23 wijzigingen doorgevoerd en een deel hiervan is reeds ingegaan. Voor de lokale implementatie is een projectgroep actief. In 2027 ligt de focus op het aanpassen van verordeningen, beleidsregels en werkinstructies. Daarnaast wordt ingezet op deskundigheidsbevordering van de consultants om te werken vanuit de menselijke maat, vertrouwen en eenvoud.

Lokale implementatie Regionale werkcentra

In het afgelopen jaar is in de regio Twente gewerkt aan een herinrichting van de regionale arbeidsmarkt infrastructuur. Een belangrijk onderdeel hierin is de inrichting van een regionaal Werkcentrum: de centrale toegang voor inwoners/werkzoekenden, werkgevers/organisaties en andere belanghebbenden tot integrale dienstverlening vanuit alle ketenpartners. In dit werkcentrum wordt alle dienstverlening ondergebracht, inclusief die vanuit het Leerwerkloket Twente, Werkplein Twente/WSP, Pluspunt Twente/RMT en het Twents Fonds voor Vakmanschap.

Deze ontwikkeling is verplicht en vraagt ook lokale implementatie. Dit uit zich in een lokaal element voor dienstverlening, werkgeversbenadering, gegevensuitwisseling, afstemming met de regio etc. Binnen de huidige organisatie zijn niet voldoende middelen en capaciteit om invulling te geven aan deze extra werkzaamheden, daarom worden voor 2 jaar incidentele middelen gevraagd ten laste van de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Lokale implementatie Regionale werkcentra	i	€ 80.000	n

Subdoel: Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

- **Structurele en tijdelijke opvang vluchtelingen**

Twenterand blijft ook in 2027 bijdragen aan de opvang, huisvesting en integratie van nieuwkomers. Daarbij wordt ingezet op een humane, duurzame en financieel verantwoorde uitvoering (kostendekkend) van de gemeentelijke taken.

Voor Oekraïense ontheemden beschikt de gemeente over een omvangrijke en kwalitatief goede opvangstructuur. In de afgelopen jaren zijn 352 opvangplaatsen gerealiseerd, waaronder op opvanglocatie Hammerhorst en in zelfstandige woonvoorzieningen in Vriezenveen en Den Ham. De focus ligt in 2027 op het bieden van stabiele opvang, het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid en het waar nodig behouden van voldoende opvangcapaciteit en uitbreiden. Daarbij blijft aandacht bestaan voor de financiële houdbaarheid van de opvang en de mogelijke gevolgen van toekomstige landelijke besluitvorming.

Ook in 2027 blijft de gemeente uitvoering geven aan de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Ondanks de aanhoudende druk op de woningmarkt wordt samen met woningcorporaties en maatschappelijke partners gewerkt aan huisvesting, inburgering, maatschappelijke begeleiding, onderwijs, werk en participatie. Het streven blijft om vergunninghouders zo snel mogelijk zelfstandig te laten deelnemen aan de samenleving.

Daarnaast blijft de asielopgave een belangrijk aandachtspunt. Op grond van de Spreidingswet geldt voor Twenterand een voorlopige opvangopgave van 168 asielzoekers. In 2026 is hiervoor een regionale maatwerkafpraak gemaakt met de gemeente Almelo. Almelo vangt binnen de bestaande opvangcapaciteit 60 asielzoekers op namens Twenterand, terwijl Twenterand de huisvesting verzorgt van 60 vergunninghouders. Deze afspraak sluit aan bij de beschikbare huisvestingscapaciteit binnen de gemeente en draagt bij aan een duurzame integratie van nieuwkomers.

Voor de resterende opgave van 108 opvangplaatsen wordt ingezet op regionale samenwerking en maatwerk. Samen met regiogemeenten, provincie en Rijk worden mogelijkheden onderzocht om deze opgave op een passende wijze in te vullen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar aanvullende opvang van Oekraïense ontheemden, passend bij de ervaring, schaal, leefbaarheid en draagkracht van de gemeente.

Twenterand blijft daarmee invulling geven aan haar maatschappelijke en wettelijke verantwoordelijkheden, met oog voor de belangen van inwoners, de leefbaarheid van de kernen en een zorgvuldige inzet van gemeentelijke middelen.

Taalmaatjes Oekraïense kinderen

Voorgesteld wordt om het project Taalmaatjes voor Oekraïense kinderen twee jaar voort te zetten en te financieren vanuit de reserve 'Vluchtelingen aanverwante zaken'. Taalmaatjes is een project dat Oekraïense kinderen een passend taalaanbod biedt dat aansluit bij hun ontwikkelingsfase en taalniveau. Humankind en SCO-T bieden hiervoor een erkende VVE-methodiek aan die is aangepast voor kinderen met een niet-Nederlandse taalachtergrond. Hierdoor kunnen onderwijsachterstanden worden voorkomen en wordt een soepele doorstroom naar het reguliere basisonderwijs bevorderd. Ook worden kosten voor leerlingen- en doelgroepenvervoer naar nieuwkomersonderwijs in Almelo voorkomen. Deze aanpak sluit aan bij de gezamenlijke ambitie van gemeente, kinderopvang en onderwijs om ervoor te zorgen dat kinderen zo goed mogelijk voorbereid aan het basisonderwijs beginnen. Voor Oekraïense kinderen is deelname aan het reguliere VVE-aanbod veelal nog niet passend. Met het Taalmaatjesprogramma krijgen deze kinderen eerst de noodzakelijke taalbasis aangereikt, waardoor hun kansen op een succesvolle onderwijsloopbaan worden vergroot en zij gelijke kansen krijgen bij de start van het basisonderwijs.

De kosten bedragen € 180.000 per jaar. Binnen de reserve 'Vluchtelingen aanverwante zaken' is momenteel circa € 500.000 beschikbaar, waarmee de kosten volledig kunnen worden gedekt.

Hiermee worden de gereserveerde Oekraïnemiddelen ingezet voor de doelgroep waarvoor deze middelen zijn bedoeld.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Taalmaatjes Oekraïense kinderen	i	€ 180.000	n

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden									
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	425	450	389	400	398	394	403	432	CIV
Aantal personen met een loonkostensubsidie (nieuwe indicator 2021)	160	150	143	143	138	135	115	97	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	10	14	8	13	15	17	22	22	CIV
Aantal activeringstrajecten	200	208	211	224	226	320	235	330	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	163	176	176	208	219	223	221	255	meicirculaire
Aantal taakstelling vergunninghouders****	122	71	65	88	75	57	29	38	Min. Justitie en Veiligheid
Financieel zelfredzame inwoners									
Aantal aanvragen bijzondere bijstand**	500	486	407	416	444	458	553	432	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk***	35	90	32	117	120	116	59	44	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag**	250	340	303	298	314	310	338	404	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoelage**	17	15	17	9	11	14	17	11	CIV
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	950	1026	950	1024	1036	1099	1209	1221	Menzis
Sociaal zelfredzame inwoners									
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	210	170	202	174	148	105	165	124	extern
Nieuw Beschut werk	30	28	26	20	19	17	17	11	Ministerie van SzW
Aantal kinderen schoolpakket	Vervalt	73	95	53	75	66	70	95	extern

* betreft het aantal gemiddelde uitkeringspartijen per maand

** betreft per 2026 het aantal toegekende aanvragen, betrof voorheen het aantal ingediende aanvragen

*** vanaf 2022 vermelden we het totale aantal uitgestroomde personen uit de bijstand.

**** dit is de taakstelling zoals deze op dit moment bekend is. Deze loopt t/m 31-12-2026

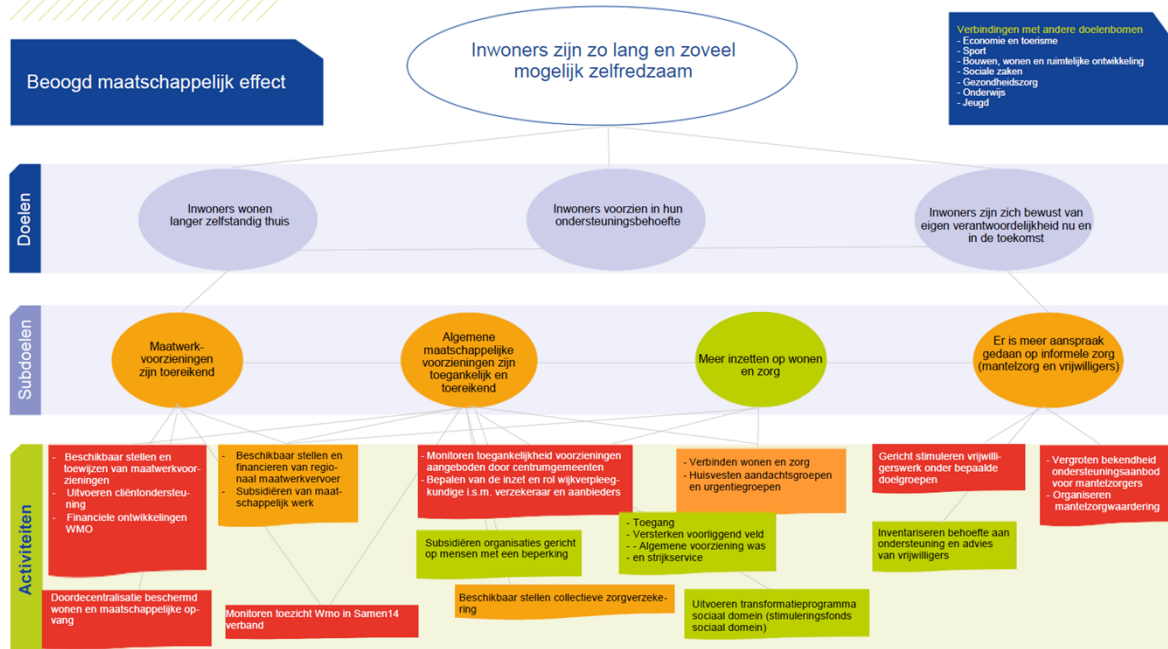
Daarna wordt op basis van de instroom de taakstelling mogelijk herzien. Bij de begroting kan dan ook een meer accuraat beeld worden gegeven voor 2026

***** Voor 2025 is het aantal medewerkers in FTE gehanteerd voor Beschut Werk o.b.v. cijfers vanuit Ontplooi en Larcom

Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Maatschappelijke ondersteuning | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Maatschappelijke ondersteuning

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doelen

Inwoners wonen langer zelfstandig thuis

De gemeente streeft na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk en wenselijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zitten hierbij in op een transformatie waarbij het vergroten van zelfredzaamheid en eigen kracht voorop staat. Langer zelfstandig thuis wonen is daar een onderdeel van.

Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte

Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om nog meer op eigen kracht en samen met het eigen netwerk te komen tot oplossingen. De inwoner en zijn omgeving staan daarbij centraal. We stimuleren inwoners op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden in te zetten. Een maatwerkvoorziening is het sluitstuk van de Wmo. Eerst beoordelen de eigen kracht van de inwoner en kijken we naar algemene voorzieningen. Daar waar nodig zetten we een maatwerkvoorziening in om in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner te voorzien.

Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst

We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen. Hierbij is ook de inzet van het voorliggend veld (vrij toegankelijk zorg- en welzijnsaanbod) en de sociale basis (vrijwillig aanbod en inwoners en verenigingen) van groot belang. Door hierop in te zetten sluit de gemeente aan bij diverse ontwikkelingen die ook landelijk en regionaal worden ingezet.

Subdoel: Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend

Activiteiten

- Financiële ontwikkeling WMO

Op de financiële ontwikkelingen in de Wmo gaan wij nader in. Deze worden naast de kenmerken van een open einde regeling ook beïnvloed door plannen van het rijk. Het Rijk zet in op het beheersbaar maken van de stijgende zorgkosten, het verminderen van de administratieve lasten en het heroverwegen van het Wmo-abonnementstarief. Dit leidt de komende jaren tot verschillende landelijke wijzigingen binnen de Wmo.

Eigen bijdrage Wmo

De voorgenomen afschaffing van het vaste Wmo-abonnementstarief van € 21 per maand per huishouden, oorspronkelijk voorzien voor 2027, is uitgesteld. Het kabinet heeft besloten de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage uit te stellen tot 1 januari 2028. Doel van de wijziging is het volgende: Met deze maatregel wil het kabinet de sterke groei van het gebruik van Wmo-voorzieningen, met name huishoudelijke hulp, beheersen. Door een grotere relatie te leggen tussen de eigen bijdrage en de financiële draagkracht van inwoners wordt verwacht dat het beroep op voorzieningen afneemt. Daarnaast bevat het coalitieakkoord het voornemen om huishoudelijke hulp vanaf 2029 niet langer als Wmo-maatwerkvoorziening aan te bieden. De precieze uitwerking van dit voornemen moet nog plaatsvinden. Gemeenten dienen rekening te houden met mogelijke gevolgen voor de toegang tot ondersteuning, de uitvoering en de financiële effecten binnen het sociaal domein. Daarbij is het de vraag of de verrekening met het gemeentefonds budgettair neutraal uitvalt. Voor inwoners die deze ondersteuning niet zelf kunnen organiseren of betalen, blijft een nog nader uit te werken vangnetregeling bestaan. De inhoud, doelgroep en financiële gevolgen van deze regeling zijn op dit moment nog niet bekend.

Krachtig ouder worden

De effecten van Krachtig ouder worden naar verwachting begin 2027 geëvalueerd.

De effecten van vergrijzing blijven een rol spelen in de financiën. Wmo kosten ervaren wij als een potentiële financiële tijdbom (vergrijzing i.c.m. zorgzwaarte o.a. vanwege toename dementie).

De wijzigingen kunnen gevolgen hebben voor de omvang van het Wmo-gebruik, de uitvoeringskosten en de gemeentelijke financiële huishouding en planning. Gemeenten worden geacht de landelijke ontwikkelingen te volgen en de mogelijke effecten tijdig te verwerken in beleid, uitvoering en begroting. Vanwege de onzekerheden zijn de gecalculeerde effecten Wmo op deze regelingen zoals benoemd in de meicirculaire nog niet verwerkt, maar budgetneutraal opgenomen.

Preventie, goede sturing en datagedreven werken binnen het sociaal domein blijft heel belangrijk. Het is goed om te melden dat de adviseur bedrijfsvoering sociaal domein inmiddels onder de naam Businesscontroller sociaal domein binnen de formatieve ruimte is ingevuld. Dit gaat ons helpen in prognostisering en monitoring van de kosten.

- Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijk opvang

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang wordt vormgegeven met Centrumgemeente Almelo. Vanaf 2027 wordt verwacht dat de jarenlange overschotten op beschermd wonen en maatschappelijke opvang een stuk lager zullen zijn dan in voorgaande jaren. De redenen hiervoor zijn tweeledig: de kosten per cliënt nemen toe en er zijn meer cliënten die gebruik maken van deze voorzieningen. De dekking van de totale kosten in de subregio komt hiermee in gevaar, waar in het verleden wij overschotten ontvingen. Vanaf 2027 zijn de verwachte extra kosten ad €22.000 technisch in de begroting verwerkt. Dit is legitiem want Twenterand ontvangt ook de indexatie van de (centrumgemeente)middelen.

De doordecentralisatie Beschermd Wonen en de invoering van het bij behorende nieuwe verdeelmodel zijn nog steeds verder uitgesteld. De doordecentralisatie gaat gepaard met een korting op het budget Beschermd Wonen. De exacte korting op de rijksbijdrage als ook het ingroeipad zijn op dit moment echter nog niet bekend. Een verkenning hierop loopt nog.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend									
Aantal mantelzorgers dat de waardebbonen heeft ontvangen	1000	1000	984	982	939	803	885	986	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	285	280	201	236	400	236	265	306	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	450	450	398 AMW en BRAM 82 SGMW 4 THV	386 AMW en BRAM 78 SGMW 3 THV ****	414	436	407	437	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal behandelde cliënten***	220	220	250	179	194	197	192	252	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	950	1026	950	1024	1036	1099	1209	1221	Menzis

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

*** MEE registreert casussen, vandaar dat het hier om het aantal casussen gaat. Daarnaast geldt ook dat MEE ondersteunt en geen behandelen verricht

**** AMW = Algemeen Maatschappelijk werk. BRAM = een onderdeel dat onder maatschappelijk werk wordt weggezet.

SGMW = Schoolgericht Maatschappelijk Werk.

THV = Tijdelijk Huisverbod. Hierbij gaat het om ondersteuning van de persoon die achterblijft bij een tijdelijk huisverbod en tijdens het nazorgtraject.

Beleidsindicatoren	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						Bron
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend									
Aantal bereikte ouderen t.b.v. valpreventie	225	100	204						Extern
Aantal inwoners dat beschermd woont	30	22	20						Interne systemen
Aantal inwoners dat verblijft in maatschappelijke opvang	5	7	1						Interne systemen
Aantal inwoners met een Wmo-voorziening*	2750	3100	3519						Interne systemen
Aantal inwoners met huishoudelijke ondersteuning**	1600	1500	1952						Interne systemen
Aantal inwoners met begeleiding individueel**	625	650	511						Interne systemen
Aantal inwoners met groepsbegeleiding**	240	290	343						Interne systemen
Aantal inwoners met wonen en verblijf**	5	20	18						Interne systemen
Aantal inwoners met een woonvoorziening**	300	300	109						Interne systemen
Aantal inwoners met een rolstoel(voorziening)**	150	200	48						Interne systemen
Aantal inwoners met een vervoersvoorziening (excl. Regiotaxi)**	375	400	87						Interne systemen

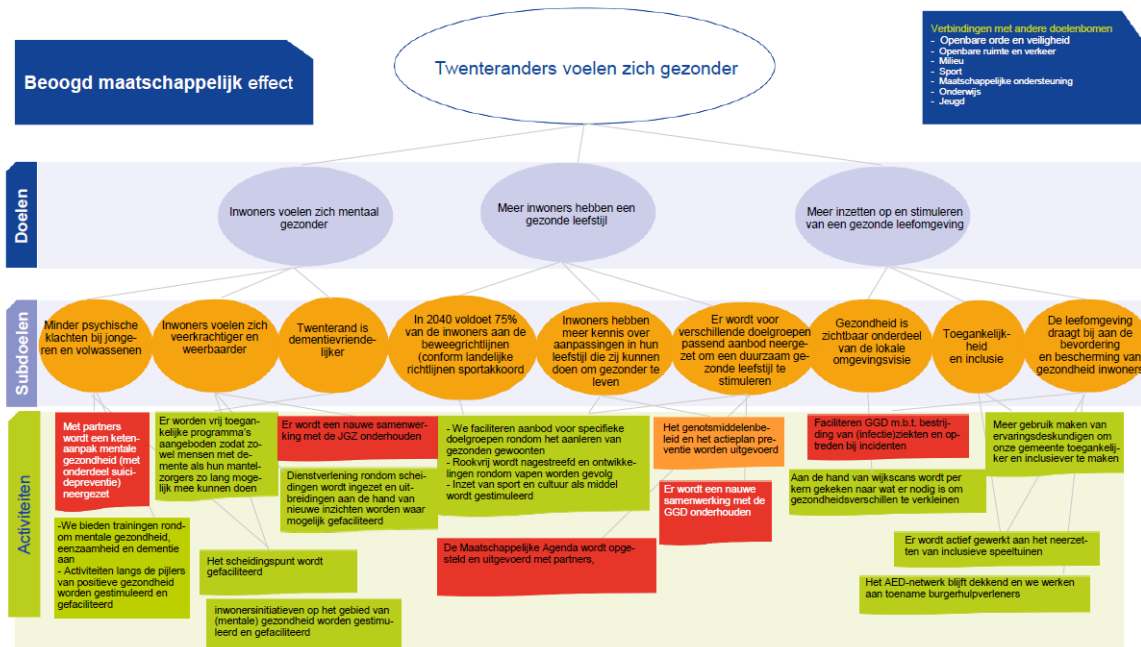
*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Doelenboom Gezondheid en preventie

Doelenboom

Gezondheid en preventie | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Gezondheid en preventie

Beoogd maatschappelijk effect

Twenteranders voelen zich gezonder

Doelen

Inwoners voelen zich mentaal gezonder

Van zorg naar gezondheid: die omslag gaan we maken! Volgens het concept voor positieve gezondheid, is gezondheid "het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven". Mentale gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Daarbij hebben we aandacht voor de sterk veranderende samenleving en de (mentale) uitdagingen die dit met zich meebrengt voor verschillende doelgroepen.

Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl

Voor de gemeente is het van belang dat onze inwoners zich zo gezond mogelijk voelen, zodat inwoners gezond op kunnen groeien, ouder worden en zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam zijn. Om dit te bereiken is het nodig om een fit en vitaal leven te stimuleren, met een bijbehorende gezonde leefstijl. Verschillende doelgroepen vragen daarbij om verschillende manieren van benadering en ondersteuning.

Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving

Gezondheid vertegenwoordigd in alle beleidsterreinen: dat is het doel. Een omgeving moet ruimte bieden voor beweging, ontmoeting en meer voorbeelden van gezond gedrag.

Subdoel: Minder psychische klachten bij jongeren en volwassenen

Activiteiten

- **Met partners wordt een ketenaanpak mentale gezondheid (met onderdeel suicidepreventie) neergezet**

We gaan met een lokale werkgroep het regionaal transformatieplan Mentaal Gezond Twente vertalen naar de Twenterandse praktijk. We werken vanuit de regionale kaders en tegelijkertijd kijken we naar manieren om te versterken wat lokaal al gebeurt.

- **Scheidingspunt**

Het scheidingspunt heeft als doel het zoveel mogelijk voorkomen/beperken van schadelijke effecten van scheidingen op betrokkenen met vroegtijdige informatie, advies en/of passende ondersteuning (licht indien mogelijk, zwaar waar nodig) d.m.v.:

- * Ondersteuning te geven op de juiste plek voor de inwoner (sneller, integraler, effectiever, eenvoudiger);
- * Te zorgen voor een lokaal dekkend en passend aanbod voor inwoners m.b.t. scheidingen;
- * Het terugdringen van geïndiceerde tweedelijns zorg (kostenbesparing);
- * Het versterken van ketensamenwerking.

Uit de rapportage over de periode 2021-2025 blijkt dat er in totaal 159 cases ondersteund zijn door het scheidingspunt. Het aantal meldingen uit Vriezenveen is zowel absoluut als relatief hoger dan vanuit de andere kernen. De complexiteit neemt toe, wat te zien is in de gemiddelde doorlooptijd. Het gaat vooral om stellen die gaan scheiden, voornamelijk met kinderen. Het gaat daarnaast ook om scheidingen die zijn afgerond, maar waar afspraken uit bijvoorbeeld het ouderschapsplan of de omgangsregeling niet worden nagekomen. De ervaringen van jeugdconsulenten, rechtbank en POH-jeugd met scheidingspunt zijn erg positief. Er is een sterke correlatie tussen scheidingen en jeugdhulp en dit scheidingspunt verlicht ons bij uitvoering jeugdhulp. Het wordt sterk geadviseerd door betrokken professionals om het scheidingspunt op deze manier door te zetten en daarvoor zijn jaarlijks extra middelen nodig (voor de looptijd van de aanbesteding). Per 2027 zal de nieuwe inkoop moeten ingaan. Voor de goede orde: l.o.m. inkoop zal de totale contractduur 4 jaar bedragen, met een uitsplitsing van 1 x 2 jaar met verlengingen van 2 x 1 jaar. Bijsturing en integratie in de lokale teams is mogelijk per 2029. Het totale budget dat nodig is, de opdrachtwaarde is ongeveer € 73.806 per jaar. Een deel zit in de begroting en het deel dat ontbreekt wordt nu gevraagd.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Scheidingspunt	s	€ 18.806	n

Subdoel: Inwoners hebben meer kennis over aanpassingen in hun leefstijl die zij kunnen doen om gezonder te leven

Activiteiten

- **Genotsmiddelenbeleid en het actieplan preventie worden uitgevoerd.**

In 2025 is het uitvoeringsplan genotsmiddelenbeleid; preventie- en handavingsplan 2025-2028 in werking gesteld. In 2027 wordt hier verder uitvoering aan gegeven door het uitvoeren van een onderzoek naar witte vlekken in het preventie- en verslavingsaanbod.

Subdoel: Er wordt voor de verschillende doelgroepen een passend aanbod neergezet om een duurzaam gezonde leefstijl te stimuleren

Activiteiten

- **De Maatschappelijke Agenda wordt opgesteld en uitgevoerd met partners**
Vanaf 1 januari 2027 lopen het integraal zorgakkoord en het gezond- en actief levenakkoord over in het aanvullend zorg- en welzijnsakkoord (AZWA). Gemeenten staan aan de lat om lokaal zogeheten basisfunctionaliteiten te organiseren. Een basisfunctionaliteit is een ketenaanpak waarin het sociaal domein en het zorgdomein samenwerken. Denk hierbij aan kansrijke start en valpreventie. Deels lopen zaken door vanuit de eerdere akkoorden, deels zal er nieuw aanbod moeten worden gevonden, of bestaand aanbod beter met elkaar verbinden. Er is ook sprake van een regionale component (samenwerking met de GGD en Twentse Koers) en een verbinding met het regionale transformatieplan Mentaal Gezond Twente.

Subdoel: Toegankelijkheid en inclusie

Activiteiten

- **Meer gebruik maken van ervaringsdeskundigen om onze gemeente toegankelijker en inclusiever te maken**
Toegankelijkheid/Inclusie
Ingegeven door het VN verdrag en ons beleid in de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein (IBN) willen we ons de komende 2 jaren inzetten voor inclusie / toegankelijkheid. Een budget van €15.000 per jaar voor toegankelijkheid binnen de gemeente wordt hiervoor beschikbaar gesteld, conform de resterende looptijd van der IBN omdat dit beleidsmatig is gekoppeld. Het budget wordt bijvoorbeeld ingezet voor de week van de toegankelijkheid, de readspeaker en de tolkentelefoon, een inclusieve sportcarroussel en de aanschaf van de apparatuur voor het toegankelijk stemmen bij de verkiezingen. Bij niet toekennen betekent dit dat de uitvoering van beleid wordt geminimaliseerd. De kosten worden gedekt uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Toegankelijkheid	i	€ 15.000	n

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Hulp is geboden waar nodig									
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	125	120	121	115	117**	91	91	81	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	1160	1150	1109	1013	938	1100	1011	917	Hartslagnu.nl
Gemiddelde afstand inzetbare AED's t.o.v. reanimatielocatie (meters)	500	500	444						Hartslagnu.nl
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	21	21	21	20	20	0	1	2	Tactus Verslavingszorg, Firstaid

* Tot en met augustus 2020 gaat het om 3 thv's in de gemeente Twenterand

** 98 van de 115 AED's zijn 24/7 beschikbaar

Beleidsdoelen (gezondheid)	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	Bron
Inwoners voelen zich mentaal gezonder				
Aantal uitgevoerde trainingen rondom signaleren dementie	0	18	8	Alzheimer groep Twenterand
Aantal partners dat meewerkt aan de ketenaanpak mentale gezondheid	8	8	6	Interne systemen
Warme bemiddelingen van mensen met afstand	25	25	24	IVT/Zorgsaam

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
tot de arbeidsmarkt naar zinnige daginvulling [*]									
Aantal uitgevoerde trainingen voor professionals en organisaties uit de sociale basis rondom positieve gezondheid	3	3	2						Evenmens
Aantal meldingen eenzame Twenteranders gedaan bij het Signaalpunt	nvt**	35	0						Signaalpunt
% opgepakte meldingen n.a.v. melding bij het Signaalpunt	nvt**	100%	n.v.t.						Signaalpunt
Aantal casussen van het scheidingspunt	40	30	45						Scheidingspunt (Incluzio)
Inwoners voelen zich mentaal gezonder - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2022/2023					
Het percentage jongeren dat psychische klachten ervaart	25%	25%	25%		29%				GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	3%	3%	3%		8%				GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat het makkelijk vindt om met stressvolle situaties om te gaan	45%	45%	45%		39%				GGD monitor - Jeugd
Het percentage volwassenen/ouderen dat psychische klachten ervaart	10%	10%	10%		14%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	18%	18%	18%		23%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat veerkrachtig is	90%	90%	90%		84%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inwoners hebben een gezondere leefstijl	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						
Aantal gefacileerde programma's voor mensen met een beperking, mensen met lage basisvaardigheden, mensen met financiële uitdagingen en jongeren rondom bewustwording en het aanleren van gezonde gewoonten	7	6	5						Interne systemen
Aantal sportverenigingen die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	14	12	14						Interne systemen
Aantal culturele organisaties die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	8	8	8						Interne systemen
Meer inwoners hebben een gezondere levensstijl - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2022/2023					
Percentage jongeren dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	25%	25%	25%		12%				GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat elke dag ontbijt	60%	60%	60%		49%				GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat wekelijks rookt	10%	10%	10%		14%				GGD monitor - Jeugd
Percentage volwassenen/ouderen dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	55%	55%	55%		47%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat drugs gebruikt	1%	1%	1%		2%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat rookt	15%	15%	15%		18%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inzetten op en stimuleren van een gezondere leefomgeving	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						
Aantal betrokken inwoners/ervaringsdeskundigen bij maatschappelijke opgaven	120	100	80						Interne systemen
Aantal rookvrije zones	60	25	58						Rookvrije generatie

* Het effect van preventieve beleidskeuzes is vaak pas zichtbaar na langere tijd. Om die reden hebben we alvast een aantal indicatoren opgenomen die naar verwachting in het voorjaar van 2028 een reëel beeld schetsen van de effecten van ons beleid

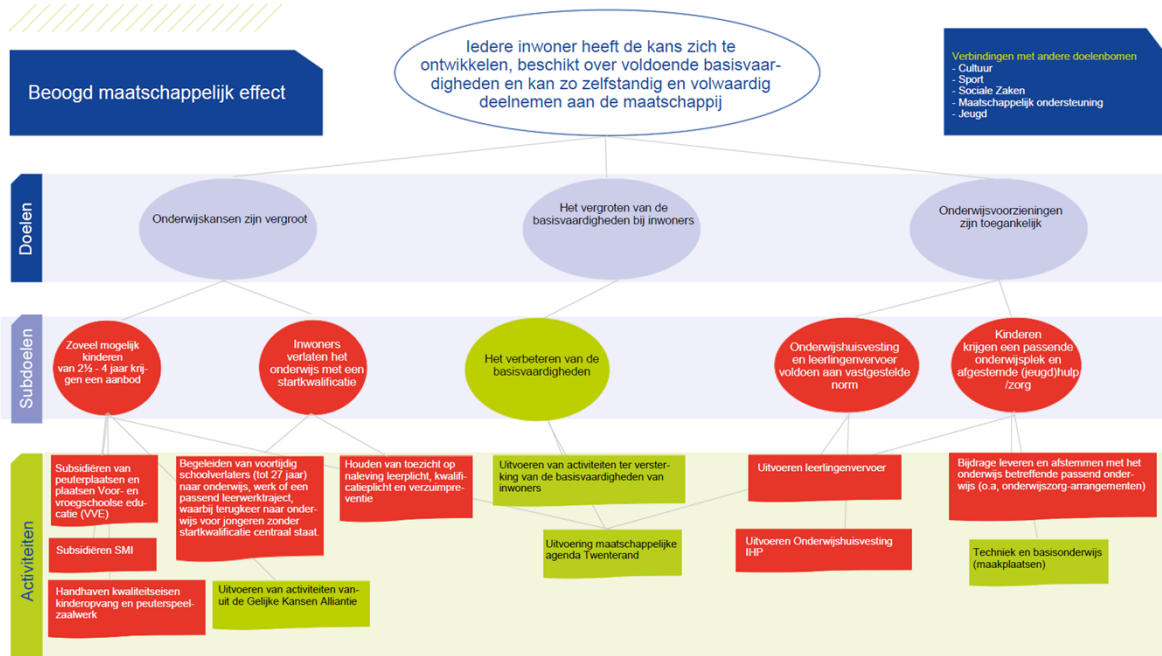
** Het signaalpunt stopt per 2027

*** Het signaalpunt stopt op de huidige wijze, er wordt met Incluzio naar een alternatieve werkwijze gekeken

Doelenboom Onderwijs

Doelenboom

Onderwijs | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect

Iedere inwoner heeft de kans zich te ontwikkelen, beschikt over voldoende basisvaardigheden en kan zo zelfstandig en volwaardig deelnemen aan de maatschappij.

Doelen

Onderwijskansen zijn vergroot

De gemeente Twenterand heeft als doel de onderwijskansen te vergroten. Wij doen dit door in een vroeg stadium achterstanden en problemen te signaleren en hierop tijdig te anticiperen. Hiermee wordt beoogd dat alle kinderen een kansrijke start hebben in het onderwijs. Tevens hopen we met preventieve inzet in de toekomst minder vaak jeugdhulpvoorzieningen in te zetten. Belang is hierin een goede doorgaande lijn van kinderwens tot onderwijs.

Het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners

De gemeente Twenterand heeft als doel de basisvaardigheden van inwoners te vergroten. Basisvaardigheden zijn competenties die inwoners nodig hebben om effectief te functioneren in de samenleving, hierbij kan gedacht worden aan lezen, rekenen, schrijven en digitale vaardigheden. Als inwoners verminderde basisvaardigheden hebben, kunnen zij minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. Door het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners wordt de zelfredzaamheid bevorderd.

Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk

De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente in specifieke gevallen voor extra ondersteuning als de gemeente hiervoor verantwoordelijk is.

Subdoel: Zoveel mogelijk kinderen van 2 ½ krijgen aanbod

Activiteiten

- **Subsidiëren van peuterplaatsen en plaatsen Voor en vroegschoolse educatie (VVE)**

De subsidiëring van peuterplaatsen en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) wordt momenteel bekostigd vanuit de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Binnen deze regeling voert de gemeente zowel wettelijke taken als aanvullende ambities uit om ontwikkelkansen van jonge kinderen te versterken. De verwachting is dat de financiering van deze middelen per 2028 wordt omgezet naar een bijzondere fondsuitkering (BFU). Hierdoor ontstaat meer gemeentelijke beleidsvrijheid in de inzet van de middelen. Tegelijkertijd staat de gemeente de komende jaren voor een aanzienlijke financiële opgave. Dit vraagt om een herijking van de inzet van middelen en een nadere afweging van wettelijke taken, gemeentelijke ambities en beschikbare financiële ruimte. Daarnaast wordt het programma Taalmaatjes voor Oekraïense kinderen uitgevoerd gedurende het schooljaar 2026-2027. Dit programma ondersteunt Oekraïense kinderen bij het leren van de Nederlandse taal en draagt bij aan hun onderwijsdeelname en integratie. De financiering van dit programma vindt vanaf maart 2027 plaats vanuit de reserve 'Vluchtelingen en aanverwante zaken' voor de duur van 2 jaar. Zie doelenboom Sociale Zaken.

Vanuit signalen van samenwerkingspartners blijkt daarnaast behoefte aan andere vormen van VVE, bijvoorbeeld binnen de kinderopvang. Daarom is een verkenning nodig naar een toekomstbestendige inrichting van VVE. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de voorgenomen wijzigingen in de Wet kinderopvang per 2029, waardoor de beschikbaarheid en organisatie van VVE onder druk kunnen komen te staan. Onderzocht wordt hoe voorzieningen effectiever, efficiënter of op een andere wijze kunnen worden georganiseerd.

Na de besluitvorming van de kadernota 2028 zal dit worden bezien. Op basis van de dan beschikbare financiële ruimte wordt in samenhang gekeken naar de wettelijke taken binnen het onderwijsachterstandenbeleid, de gemeentelijke ambities, de behoefte aan andere vormen van VVE en de gevolgen van de wijzigingen in de Wet kinderopvang. Op deze wijze kunnen inhoudelijke en financiële afwegingen integraal worden beschouwd en vertaald naar toekomstbestendig beleid.

- **Uitvoeren van activiteiten vanuit de Gelijke Kansen Alliantie**

Samen met het onderwijs is de subsidie Gelijke Kansen Alliantie (GKA) aangevraagd bij het Rijk en toegekend. De GKA is een landelijk programma dat samenwerking stimuleert om de ontwikkel- en onderwijskansen van kinderen en jongeren te vergroten. In de uitvoering richten we ons met name op de voorschool en de vroegschool. Er is een projectleider aangetrokken en samen met de gemeente worden diverse activiteiten uitgevoerd. Gastouders worden actief betrokken via een bijeenkomst, gezien hun belangrijke signalerende rol bij het bereiken van VE-doelgroepkinderen.

Voor meer informatie: [Gelijke Kansen Alliantie](#)

Subdoel: Inwoners verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Activiteiten

- Begeleiden van voortijdig schoolverlaters (tot 27 jaar) naar onderwijs, werk of een passend leerwerktraject, waarbij terugkeer naar onderwijs voor jongeren zonder startkwalificatie centraal staat.

Van school naar duurzaam werk – Verankering Leerrecht (Landelijke ontwikkelingen)

Het wetsvoorstel voor de verankering van het leerrecht is nog in behandeling. Het voorstel heeft als doel het leerrecht van kinderen explicieter te verankeren in de onderwijswetgeving, waarbij meer nadruk wordt gelegd op het recht op onderwijs en ontwikkeling. Ook wordt beoogd de verantwoordelijkheden van ouders, scholen en gemeenten beter op elkaar af te stemmen en ruimte te bieden voor maatwerk in onderwijsvoorzieningen. In 2027 wordt naar verwachting uitvoering gegeven aan de gewijzigde wettelijke taken die voortvloeien uit de wet Van school naar duurzaam werk. De beleidsmatige en juridische verankering van deze wijzigingen wordt opgenomen in de nieuwe re-integratieverordening, die naar verwachting in 2027 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Als het wetsvoorstel wordt vastgesteld, kan dit gevolgen hebben voor de uitvoering van de leerplicht- en doorstroompunten binnen de gemeente. Hierbij gaat het niet alleen om de handhaving en naleving van de leerplicht, maar ook om het begeleiden van voortijdig schoolverlaters tot 27 jaar naar onderwijs, werk of een passend leerwerktraject. De omvang van deze gevolgen is op dit moment nog onvoldoende duidelijk. Wij volgen de ontwikkelingen nauwgezet en komen er op terug wanneer hierover meer duidelijkheid bestaat.

Daarnaast is in 2026 de regionale subsidie voor de Twentse Belofte toegekend. De maatregelen en samenwerkingsafspraken die voortkomen uit deze subsidie worden in 2027 verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Hiermee wordt ingezet op een verdere versterking van de ondersteuning van jongeren in de overgang van onderwijs naar werk en op het duurzaam participeren op de arbeidsmarkt.

- Houden van toezicht op naleving leerplicht, kwalificatieplicht en verzuimpreventie

Regionale leerplichtambtenaar

Binnen de subregio is al geruime tijd een regionale leerplichtambtenaar werkzaam vanuit de gemeente Almelo. Deze functionaris voert de leerplichttaken uit voor mbo-studenten uit de deelnemende gemeenten binnen de subregio. Het betreft hierbij niet alleen studenten van ROC van Twente en Zone.college, maar ook jongeren uit de regio die een mbo-opleiding buiten Twente volgen. Het terugbrengen van deze werkzaamheden naar de gemeentelijke leerplichtambtenaren zou substantieel meer inzet vragen, aangezien sprake is van een groot aantal verschillende mbo-instellingen binnen en buiten de regio, elk met eigen contactpersonen, processen en werkwijzen. Voor de uitvoering van deze regionale taak was sprake van een financieel tekort. In de meicirculaire 2026 zijn echter aanvullende middelen beschikbaar gesteld via de decentralisatie-uitkering re-integratiedienstverlening gericht op jongeren. Voor de gemeente Twenterand bedraagt deze bijdrage in 2026 € 21.916. De eerder geraamde lasten voor de regionale leerplichtambtenaar MBO (onderdeel Doorstroompunt) kenden een tekort van € 19.680. De ontvangen decentralisatie-uitkering biedt voldoende dekking om dit tekort volledig op te vangen. Hiermee zijn de kosten voor de regionale leerplichtfunctie MBO vanaf 2026 gedekt en vervalt de noodzaak voor aanvullende gemeentelijke middelen.

voorstel	i/s	financieel	v/n
Regionale leerplichtambtenaar MBO (onderdeel Doorstroompunt)	s	€ 19.680	n

Subdoel: Het verbeteren van basisvaardigheden

Activiteiten

- Uitvoeren van activiteiten ter versterking van de basisvaardigheden van inwoners
Besluitvorming over de voorgenomen wijziging van de Bibliotheekwet en de herziening van het gemeentelijk subsidiebeleid heeft nog niet plaatsgevonden.

De ontwikkelingen rond de bibliotheek spelen volop (de wijziging van de Bibliotheekwet (de *Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen*, of Wsob; zie doelenboom Cultuur). Lokaal speelt de financiering van de avondschool voor 2027. Met deze middelen kunnen de activiteiten van het Actieplan Basisvaardigheden zonder onderbreking worden voortgezet. Dit voorkomt dat bestaande inzet wegvalt voordat er duidelijkheid is over de toekomstige koers en financiering. Met deze aanpak wordt stilval voorkomen, blijft opgebouwde expertise en samenwerking behouden en wordt de continuïteit van ondersteuning voor inwoners gewaarborgd die afhankelijk zijn van deze voorzieningen, totdat definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden over de koers en budgetten van de bibliotheek. Dit is dus ter overbrugging en betreft een eenmalig bedrag. Dekking vindt plaats ten laste van de Algemene Risico Reserve. De toekomstige positionering en financiering worden meegenomen in de verdere beleidsontwikkeling rondom de bibliotheek, de invulling van het subsidiebeleid en de Strategische gemeente.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Avondschool	i	€ 50.000	n

Subdoel: Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan vastgestelde norm

Activiteiten

- **Uitvoeren leerlingvervoer**

De kosten voor het leerlingenvervoer staan onder druk als gevolg van ontwikkelingen binnen de vervoerssector. Een mogelijke hogere NEA-index, onder andere veroorzaakt door stijgende brandstofkosten, kan leiden tot hogere uitgaven dan momenteel geraamd. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. Indien sprake is van substantiële financiële effecten, wordt hierover geïnformeerd.

- **Uitvoeren onderwijshuisvesting IHP**

Op het gebied van onderwijshuisvesting spelen diverse ontwikkelingen, zoals het Wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, de lokale doorvertaling van het wetsvoorstel inclusief regie op het huisvestingsvraagstuk, de nieuwbouw van de Oranjeschool en de interne verschuiving/aanpassingen voor SBO De Sleutel.

Onderwijshuisvesting en nieuwe wetgeving

De Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting is op 7 juli 2026 vastgesteld en treedt op 1 januari 2027 in werking. De wet verplicht gemeenten tot het vaststellen en periodiek actualiseren van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) en introduceert daarnaast een gemeentelijke verantwoordelijkheid voor levensduurverlengende renovatie van schoolgebouwen. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs gemeente Twenterand 2023-2039 blijft hierbij het uitgangspunt voor de afweging van toekomstige investeringen in onderwijshuisvesting. De wet vergroot de verantwoordelijkheden van gemeenten, zonder dat daar aanvullende structurele financiële middelen tegenover staan. Dit brengt onzekerheid met zich mee over de financiële gevolgen van de nieuwe taken. Daarnaast vereist de wet een nieuwe Verordening onderwijshuisvesting. Omdat de door de VNG aangekondigde modelverordening naar verwachting pas eind 2026 beschikbaar komt, resteert beperkte tijd voor lokale uitwerking. Parallel hieraan werkt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan een herziening van het stelsel voor instandhouding en opheffing van scholen in het primair onderwijs. De uitwerking hiervan kan gevolgen hebben voor de toekomstige onderwijsstructuur en daarmee voor het onderwijsvastgoed binnen de gemeente.

Lokale uitwerking

In 2027 wordt gewerkt aan de lokale implementatie van de nieuwe wetgeving. Daarbij wordt samen met regiogemeenten ingezet op waar mogelijk en wenselijk een zoveel mogelijk gelijklopende verordening en uniforme toepassing van de regelgeving. Deze regionale aanpak vraagt om gezamenlijke afstemming en inzet. De financiële en organisatorische consequenties van de nieuwe regelgeving en implementatie van de verordening worden uiteraard in beeld gebracht. Daarnaast wordt een verkenning uitgevoerd naar een mogelijke actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan en de gemeentelijke regierol binnen het onderwijsvastgoed. Daarbij wordt nadrukkelijk de samenhang gezocht met de Omgevingsvisie, het gemeentelijk vastgoedbeleid en overige ruimtelijke en demografische ontwikkelingen. Ook wordt onderzocht hoe de toekomstige positionering van onderwijslocaties binnen de gemeente zich verhoudt tot deze ontwikkelingen. Het ontbreken van een collectieve visie hierop vanuit het onderwijs (scholenplan) maakt dit meer dan wenselijk. Op basis van de verkenning wordt een vervolgaanpak uitgewerkt, inclusief planning, benodigde capaciteit en eventuele financiële consequenties.

SBO De Sleutel en de Oranjeschool

De gemeenteraad heeft een besluit genomen over de huisvestingsontwikkelingen van de Oranjeschool en zal uiterlijk in het najaar van 2026 een besluit nemen over SBO de Sleutel. In 2027 staan beide projecten in het teken van uitvoering en realisatie. De oplevering van de Oranjeschool wordt verwacht in mei 2027, waarna ingebruikname plaatsvindt na de zomervakantie van 2027. De gemeenteraad wordt via de reguliere planning- en controlcyclus geïnformeerd over de voortgang.

Subdoel: Kinderen krijgen een passende onderwijsplek en afgestemde (jeugd)hulp /zorg

Activiteiten

- Bijdrage leveren en afstemmen met het onderwijs betreffende passend onderwijs**

De gemeente Twenterand werkt samen met de omliggende gemeenten binnen Twente aan het versterken van de ondersteuning voor jeugdigen in het speciaal (basis)onderwijs. In gezamenlijk overleg wordt verkend hoe deze ondersteuning op een meer collectieve, preventieve en duurzame wijze vorm kan krijgen, met oog voor de diversiteit en ontwikkelbehoeften van alle betrokken kinderen en jongeren.

In de afgelopen jaren zijn diverse pilots uitgevoerd die waardevolle inzichten hebben opgeleverd. De resultaten zijn positief en het is nu tijd om deze werkwijzen structureel te verankeren. De voorgestelde aanpak richt zich op het versterken van preventie en het efficiënter inzetten van beschikbare middelen. Deze aanpak wordt in nauwe samenwerking met de subregio verder verkend. In 2027 wordt onderzocht hoe wenselijk en haalbaar het is om de huidige werkwijzen op te schalen naar alle instellingen voor speciaal (basis)onderwijs binnen de subregio. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ervaringen van leerlingen, ouders en (onderwijs)professionals. Het betreft een andere wijze van financiering van ondersteuning, waardoor het niet kostenverzwarend is.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Basisvaardigheden zijn vergroot									
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE))*	700	450	718	520	553	506	452	418	Opgave instellingen
Aantal cursisten die een taal cursus volgen bij het ROC	40	40	46	38	39	58	42	38	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt**	200	200	198	250	239	58	18	31	Taalpunt
Aantal leerlingen leerlingenvervoer ***	380	385	385	370	368	333	366	298	Interne systemen

* de toename wordt verklaard door een sterke vraag naar peuteropvang

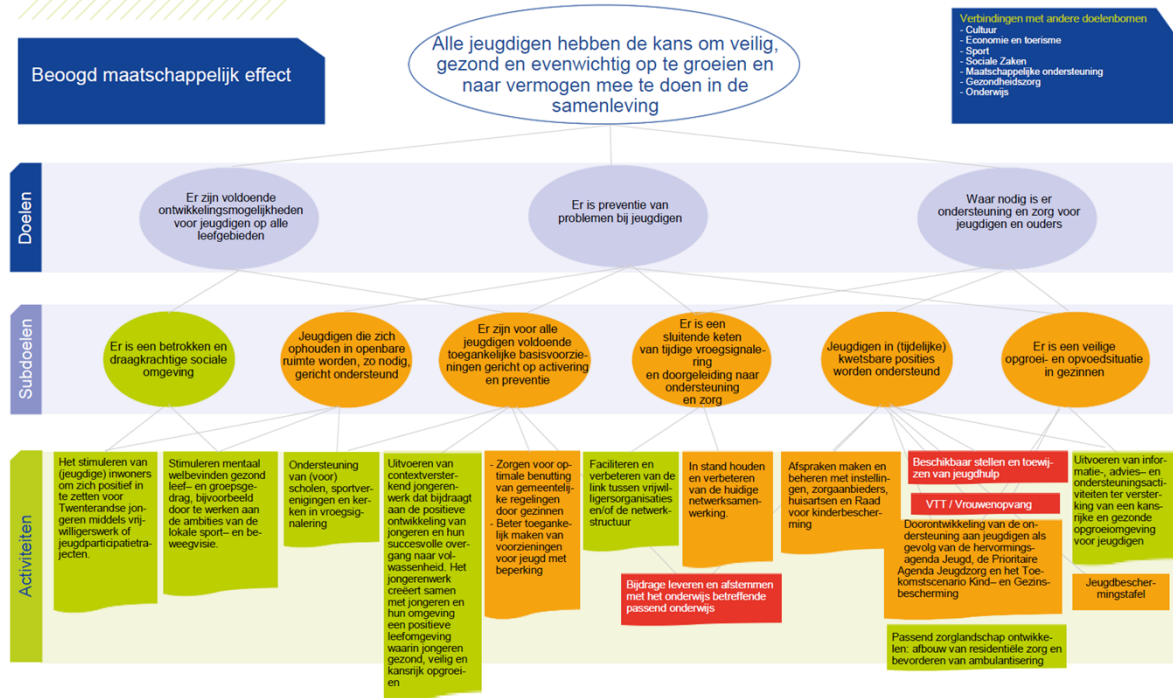
**De daling komt vooral doordat er in 2024 één extra ronde bij de Avondschool was en er door een tekort aan vrijwilligers minder cursussen konden worden aangeboden.

*** de gerealiseerde cijfers vanaf 2023 is de peildatum van 1-4 van dat jaar

Doelenboom Jeugd

Doelenboom

Jeugd | 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Jeugd

Beoogd maatschappelijk effect

Alle jeugdigen hebben de kans om veilig, gezond en evenwichtig op te groeien en naar vermogen mee te doen in de samenleving

Doelen

Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor jeugdigen op alle leefgebieden

De gemeente Twenterand wil dat jeugdigen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Samen met maatschappelijke partners zorgen wij voor een omgeving waarin jeugdigen toegang hebben tot voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd. Hierdoor krijgen jeugdigen de kans hun talenten te ontwikkelen en actief deel te nemen aan de samenleving.

Er is preventie van problemen bij jeugdigen

De gemeente zet in op het versterken van de opvoed- en opgroeiomgeving van jeugdigen. Door tijdige signalering, laagdrempelige ondersteuning en een sterke sociale basis worden jeugdigen, ouders en hun netwerk ondersteund. Hiermee wordt voorkomen dat opgroei- en opvoedvragen uitgroeien tot zwaardere ondersteunings- of zorgvragen.

Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders

Voor jeugdigen en ouders waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles goed verloopt, is passende ondersteuning of zorg beschikbaar. De ondersteuning richt zich op het versterken van de eigen mogelijkheden van jeugdigen, ouders en hun sociale omgeving. Waar nodig biedt de gemeente op grond van de Jeugdwet passende jeugdhulp. De jeugdhulpplicht waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Daarbij zetten wij in op effectieve en doelmatige ondersteuning die bijdraagt aan een veilige, gezonde en kansrijke ontwikkeling van jeugdigen.

Subdoel: Er zijn voor alle jeugdigen voldoende toegankelijke basisvoorzieningen gericht op activering en preventie

Activiteiten

- **Uitvoering jongerenwerk**

Vanaf 1 april 2026 wordt de nieuwe opdracht jongerenwerk uitgevoerd. In de nieuwe situatie ligt de focus op contextversterkend werken in plaats van activiteitgericht werken. Jongerenwerkers richten zich op de jongeren en hun systeem, waarbij ze actief inspelen op de omgeving waarin die jongere leeft. Het doel is om die omgeving zo te versterken of toe te rusten dat de jongere beter kan groeien, zich veiliger voelt en meer kansen krijgt. De gemeente zal in 2027, waar nodig, actief sturing geven aan de uitvoering hiervan.

Subdoel: Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund

Activiteiten

- **Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp**

Meerkosten geïndiceerde jeugdhulp

De kosten van de jeugdhulp blijven onder druk staan. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van dure en complexe zorgtrajecten, zoals verblijf, crisiszorg en specialistische ondersteuning. Niet het aantal jeugdigen, maar vooral de zwaarte en duur van de zorg bepalen de kosten. Daarnaast zorgen hogere tarieven binnen de nieuwe regionale inkoop vanaf 2025 voor extra druk op het budget.

In de Uitgangspuntennotitie 2027 (UPN) is daarom een verhoging van het budget voor jeugdhulp met € 400.000 voorgesteld. Dit is gebaseerd op de kostenontwikkeling uit de jaarrekening 2025 en de declaraties over de eerste maanden van 2026. Uit de beschikbare gegevens tot en met mei 2026 blijkt dat de kostenstijging zich enigszins lijkt te stabiliseren en daarmee vooralsnog in lijn ligt met de aannames in de UPN 2027. Wel moet benoemd worden dat de CAO Jeugdzorg 2026-2027 is vastgesteld, waarbij loonstijgingen zijn overeengekomen van 3,7% per 1 januari 2026 en 3,4% per 1 januari 2027. Het effect van deze cao-afspraken op de tarieven binnen de regionale jeugdhulpcontracten en daarmee op de gemeentelijke uitgaven is op het moment van opstellen van de begroting nog niet volledig inzichtelijk. Uiteindelijk zal deze loonstijging verwerkt worden in de indexatie van de tarieven. Gedurende de rest van het jaar worden de ontwikkelingen in aantallen, kosten en cao-effecten nauwlettend gevolgd en blijft ingezet worden op kostenbeheersing via beleid en uitvoering. Blijvend wordt gezocht naar mogelijke beheersmaatregelen.

Kinderopvang pleegouders

Via de meicirculaire 2026 ontvangt de gemeente middelen voor een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang voor pleegkinderen. De regionale uitwerking van deze regeling vindt plaats in samenwerking met pleegzorgaanbieders. De ontvangen middelen worden conform de doelstelling van het Rijk ingezet in 2026 en 2027.

- **VTT**

Duurzame Doorontwikkeling VTT

Het aantal meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT) heeft de afgelopen jaren steeds een stijgende lijn laten zien. Om te voorkomen dat we in een cyclus blijven zitten dat de meldingen toenemen en er extra middelen moeten worden ingezet om de wachttijden te beheersen, is er de wens om tot een toekomstbestendige oplossing te komen met VTT. Tot nu toe was de inzet vooral gericht op het primaire proces van VTT en het beheersen van de doorlooptijden. In 2024 is een onderzoek gedaan met een bredere focus op alle taken van VTT binnen de aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling en de samenwerking in de keten. Uit het onderzoek volgt een nieuwe ontwikkelrichting die past binnen de richting van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda jeugd. Deze zijn in gezamenlijkheid opgepakt met de uitkomsten van de kerntakendiscussie bij Samen Twente.

Uit de kerntakendiscussie is naar voren gekomen dat (VTT) haar werkzaamheden op het wettelijk minimum blijft uitvoeren. Een belangrijke nieuwe ontwikkeling is het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hoewel de landelijke Veilig Thuis-organisaties hebben aangegeven zich uit dit traject terug te trekken, heeft VTT uitgesproken waar mogelijk aan te willen sluiten en actief samen te werken binnen de regio.

Subdoel: Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen

Activiteiten

- Passend zorglandschap ontwikkelen: afbouw en van residentiële zorg en bevorderen van ambulantisering

Afbouw en van residentiële zorg en bevorderen van ambulantisering

Landelijk wordt ingezet op het zoveel mogelijk laten opgroeien van jeugdigen in hun eigen gezinssituatie. Wanneer verblijf noodzakelijk is, heeft een kleinschalige en zo huiselijk mogelijke woonvorm de voorkeur. Dit sluit aan bij de beweging naar normalisering, nabijheid en passende zorg. Vanuit deze ontwikkeling vindt een verdere transformatie van het zorglandschap plaats: van grootschalige residentiële voorzieningen naar kleinschalige woonvormen en ambulante ondersteuning. Hoewel deze beweging inhoudelijk wenselijk is, kan zij op korte termijn leiden tot hogere kosten. Om de uitgaven beheersbaar te houden, wordt ingezet op het voorkomen en verkorten van verblijf en het versterken van ambulante alternatieven. Het is daarom van belang deze ontwikkelingen en de financiële effecten hiervan nauwlettend te blijven monitoren, zodat waar nodig tijdig kan worden bijgestuurd. Naast regionale inzet hierop via de Prioritaire Agenda Jeugd en regionale inkoop, is ook van rijkswege een decentralisatieuitkering residentiële jeugdhulp in ontwikkeling die hierin onze regio moet helpen.

Continuïteit cruciale jeugdhulp

Binnen het huidige onrustige jeugdhulp- zorglandschap zien we dat de continuïteit van cruciale jeugdhulp bij een aantal grote aanbieders in gevaar komt. Redenen hiervan zijn divers en oorzaken niet eenvoudig te verhelpen. De risico's op discontinuïteit van cruciale jeugdhulp moeten zoveel mogelijk beperkt worden in het belang van de jeugdigen en hun verzorgers. Wanneer in 2027 continuïteitsrisico's ontstaan of voortduren, is het van belang om deze vroegtijdig te signaleren en om ze te beheersen wanneer de ernst ervan toeneemt. Daar waar nodig en mogelijk dienen passende, objectieve en weloverwogen besluiten genomen te worden over het al dan niet (financieel) ondersteunen van cruciale jeugdhulpaanbieders.

Daarnaast blijft aandacht nodig voor risico's die voortvloeien uit de contractering en het toezicht op jeugdhulpaanbieders. Ontwikkelingen zoals rechtmatigheidsonderzoeken, mogelijke continuïteitsvraagstukken en eventuele frictiekosten als gevolg van de uitvoering van contractafspraken kunnen leiden tot financiële en bestuurlijke vraagstukken. Waar deze risico's zich voordoen, zal tijdig worden beoordeeld welke maatregelen noodzakelijk en proportioneel zijn om de continuïteit, rechtmatigheid en doelmatigheid van de jeugdhulp te waarborgen.

- Doorontwikkeling van de ondersteuning aan jeugdigen als gevolg van de hervormingsagenda Jeugd, de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente en het toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming

Hervormingsagenda Jeugd (Landelijk)

De Hervormingsagenda Jeugd heeft als doel te komen tot een beter, toegankelijker en financieel houdbaar jeugdstelsel. Om dit te bereiken worden maatregelen uitgevoerd die zowel investeringen vragen als besparingen moeten opleveren. Uit onderzoek van de onafhankelijke Commissie Van Ark bleek begin 2025 dat de oorspronkelijke besparingsopgave onvoldoende realistisch was en dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De commissie adviseerde onder meer om af te zien van niet-realistische bezuinigingen en gemeenten tegemoet te komen in de opgelopen tekorten.

In reactie hierop heeft het Rijk in de Voorjaarsnota 2025 voor de periode 2025-2027 circa € 3 miljard cumulatief beschikbaar gesteld voor gemeenten en jeugdzorg. Deze middelen bestaan uit compensatie voor de terugval in het gemeentefonds, aanvullende middelen voor jeugdzorg en het tijdelijk schrappen van eerder ingeboekte bezuinigingen uit de Hervormingsagenda voor 2026 en 2027. Daarnaast zijn gemeenten gecompenseerd voor een deel van de jeugdzorgtekorten over 2023 en 2024.

De middelen die Twenterand ontvangt worden onder meer ingezet voor de strategische doelstellingen van de Regiovisie Jeugdhulp. Daarnaast zijn middelen nodig voor lokale investeringen die bijdragen aan de transformatieopgaven en de doelen van de Hervormingsagenda. Het college blijft investeren in vernieuwing en kostenbeheersing, waarbij steeds wordt gezocht naar passende dekking en per P&C-document wordt beoordeeld welke kosten onderdeel van de begroting moeten worden.

In Twente worden de maatregelen uit de Hervormingsagenda opgepakt via de Inkoop Jeugdhulp 2025 en de Prioritaire Agenda Jeugd 2026-2032. Lokaal werken wij aan sterke toegangsteams, een integrale aanpak binnen het sociaal domein en het versterken van de sociale basis. Ook het nieuwe subsidiebeleid biedt mogelijkheden om meer te sturen op preventie en daarmee aan te sluiten bij de doelstellingen van de Hervormingsagenda.

Hoewel het Rijk voor de periode 2025-2027 aanvullende middelen beschikbaar heeft gesteld en gemeenten heeft gecompenseerd voor een deel van de tekorten over 2023 en 2024, blijft sprake van grote onzekerheid over de financiële houdbaarheid van het jeugdstelsel vanaf 2028. De ingeboekte besparingen zijn afhankelijk van omvangrijke stelselwijzigingen en wetsaanpassingen waarvan de effecten naar verwachting pas op langere termijn zichtbaar worden. Mede daarom zal de onafhankelijke Commissie Van Ark begin 2027 opnieuw adviseren over de voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd, de uitgavenontwikkeling en de financiële houdbaarheid van het stelsel.

Prioritaire Agenda Jeugdzorg 2026-2032 (PAJ) (Regionaal)

In de Bestuursrapportage 2026 bent u geïnformeerd over de wijze waarop wij regionaal werken aan verschillende beheersmaatregelen. Hierbij ging het onder andere om Team AnderS, het coördinatiepunt Wonen & Verblijf, de werkgroep Wonen & Verblijf, het project Indicatoren en de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente. Inmiddels zijn bijna al deze initiatieven ondergebracht binnen de Prioritaire Agenda Jeugd (PAJ) 2026–2032, waarin de veertien Twentse gemeenten en het OZJT gezamenlijk optrekken om de jeugdzorg toegankelijk, kwalitatief en financieel beheersbaar te houden.

De agenda richt zich op drie prioriteiten:

- betere toeleiding naar specialistische zorg;
- slimmer inzetten en afbouwen van (verblijfs)zorg;
- versterking van samenwerking en sturing tussen partners.

In 2026 is verder gewerkt aan de uitwerking en implementatie van de Prioritaire Agenda Jeugd. De gezamenlijke beheersmaatregelen dragen bij aan betere monitoring, meer inzicht in het zorggebruik en een betere beheersing van de uitgaven. Daarbij is nadrukkelijk aangesloten bij landelijke ontwikkelingen en wettelijke opgaven, zodat regionale en lokale inspanningen elkaar versterken. De noodzaak tot bijsturing wordt regionaal breed gevoeld en wordt versterkt door de nieuwe wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, die een robuuste jeugdhulpregio (Twente) eist met o.a. een verplicht Regionaal Expertteam (RET) dat wordt ingezet bij complexe of vastgelopen zorgvragen. Ook het RET is onderdeel van de PAJ. Twenterand steunt inhoudelijk de ingezette lijn want alleen een lokale sturing is onvoldoende, maar kijkt vanwege de bezuinigingen scherp naar kosten die dit vergt. Op het moment van schrijven worden de definitieve stukken afgewacht. De verdere besluitvorming over de regionale uitvoerings- en beheersmaatregelen vindt plaats na het opstellen van deze begroting en zullen landen in de conceptbegroting SamenTwente van 2028. U wordt hierover geïnformeerd via de reguliere zienswijze procedure van SamenTwente. Wij blijven de ontwikkelingen nauwgezet volgen en zetten in op maatregelen die bijdragen aan een toekomstbestendige, toegankelijke en betaalbare jeugdhulp. Lokaal past de PAJ binnen de financiële meerjarencaders van de Uitgangspuntennotitie, dus binnen de begroting.

Doorontwikkeling toegang tot het sociaal domein en het lokaal team

Een prioriteit blijft ook komende tijd om te investeren in sterke lokale teams en een krachtige sociale basis. Deze vormen de basis voor vroegsignalering, preventie en passende ondersteuning, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het dagelijks leven van inwoners en de kracht van de gemeenschap.

Met de vaststelling van de Kadernotitie Toegang en Lokaal Team Sociaal op 26 mei 2026 heeft uw raad de visie op de doorontwikkeling van de lokale teams vastgesteld. De primaire focus voor de rest van 2026 ligt op de uitwerking van de door uw raad aangenomen motie, waarin wordt gevraagd onderzoek te doen naar mogelijke uitvoerings- en organisatievarianten van de kadernotitie. Het college heeft deze zomer de opdracht uitgezet. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek en de daaropvolgende besluitvorming kan naar verwachting in 2027 volledig worden gestart met de implementatie van de kadernotitie. Tempo maken blijft noodzakelijk omdat de eis om per 2028 een werkend team te hebben onveranderd is en de implementatie niet eenvoudig is. Projectmiddelen zijn gedurende deze periode nog beschikbaar gezien het genomen raadsbesluit hierover bij de kadernotitie. Let wel dat uitvoeringskosten en organisatiekosten van de lokale teams uit de bestaande (veelal structurele) middelen voor subsidie- en inkoop (voor mn het voorliggend veld) gehaald moeten worden.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het landelijke programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming heeft als doel de hulp en bescherming aan kinderen, jongeren en gezinnen fundamenteel anders te organiseren. De beweging gaat van een stelsel waarin organisaties vooral na elkaar opereren naar een werkwijze waarin hulp, ondersteuning en veiligheid integraal rondom het gezin worden georganiseerd. In Twente geven gemeenten, jeugdbeschermingspartners en andere betrokken organisaties gezamenlijk invulling aan deze ontwikkeling. Daarbij staat een nauwere samenwerking tussen de lokale teams, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen centraal.

In juli 2026 hebben het Rijk, de VNG en de betrokken uitvoeringsorganisaties de gezamenlijke Veranderstrategie Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming vastgesteld. Deze veranderstrategie geeft richting aan de verbeteringen die in de periode 2026-2029 moeten worden gerealiseerd. Belangrijke uitgangspunten zijn sterke lokale teams, een meer integrale analyse van veiligheidsvraagstukken, één vast aanspreekpunt voor gezinnen en een betere verbinding tussen hulp en bescherming.

Voor Twenterand sluiten deze uitgangspunten goed aan bij de in 2026 vastgestelde Kadernotitie Toegang en Lokaal Team Sociaal. Ook daarin staan een sterke lokale basis, vroegsignalering, passende ondersteuning dichtbij inwoners en een integrale aanpak centraal. Tegelijkertijd constateren wij dat belangrijke onderdelen van het Toekomstscenario nog onvoldoende concreet zijn uitgewerkt. Hoewel steeds duidelijker wordt welke beweging landelijk wordt beoogd, bestaat nog onduidelijkheid over de wijze waarop deze beweging structureel wordt georganiseerd en gefinancierd. Zo zijn onder meer de inrichting van de Regionale Veiligheidsteams (RVT's), de governance en bestuurlijke aansturing, de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen lokale teams, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen, de juridische positionering van betrokken partijen, de bevoegdheden van professionals en de structurele financiering nog onvoldoende uitgewerkt. Juist deze onderdelen zijn voor gemeenten van groot belang. Op basis van de huidige landelijke stukken ontstaat het beeld dat lokale teams een grotere regierol krijgen en langduriger betrokken blijven bij complexe veiligheids- en jeugdbeschermingscasussen. Daarmee kunnen ook de personele, financiële en organisatorische gevolgen voor gemeenten aanzienlijk zijn. Zonder duidelijkheid over de definitieve inrichting van het stelsel is het echter moeilijk om deze gevolgen goed te beoordelen en hierop te anticiperen. Komende tijd gaan wij de ontwikkeling meer verkennen in samenwerking met de andere Twentse gemeenten, waaronder leidend gemeente Enschede.

Wij beschouwen het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming daarom als één van de grootste beleidsmatige en financiële onzekerheden binnen het jeugdveld voor de komende jaren. Zolang geen duidelijkheid bestaat over de definitieve inrichting, governance, taakverdeling en financiering van het stelsel, blijft sprake van een aanzienlijk financieel risico voor gemeenten. Om die reden wordt er nadrukkelijk gewaarschuwd voor mogelijke aanvullende budgettaire gevolgen in de komende jaren.

Nieuwe regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling

Onder leiding van centrumgemeente Enschede wordt in 2027 gewerkt aan een nieuwe Twentse regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. De visie geeft richting aan de regionale samenwerking en kan leiden tot nieuwe keuzes ten aanzien van beleid, uitvoering.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsindicatoren	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders									
Aantal Bezoekers website Loes.nl	400.000	410.000	124.541	400.000	-	514.907	326.273	364.556	SZT/GGD
Vernieuwde beleidsindicatoren	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen									
Er is een onafhankelijk ervarings- en tevredenheidsonderzoek onder meerdere doelgroepen van het Jongerenwerk uitgevoerd	Ja	Ja	Ja						Incluzio
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders									
Aantal gezinnen dat ondersteund is door lichte kortdurende opvoedondersteuning	30	30	20						ZorgSaam
Aantal gezinnen dat ondersteund is door de medewerker Kansrijke Start	30	25	24						ZorgSaam
Totaal aantal gekoppelde gezinsvrijwilligers door Evenmens	5	8	3						Evenmens
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund									
Totaal aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen*	1050	1065	1040	1050	1020	1048	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met verblijf **	130	150	131	150	138	149	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met ambulante zorg **	950	935	1010	950	910	935	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met een maatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) **	125	125	162	140	116	136	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via de POH	380	380	380						Mediant
Totaal aantal unieke gezinnen/ jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via gezinswerk	75	75	67						Incluzio

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

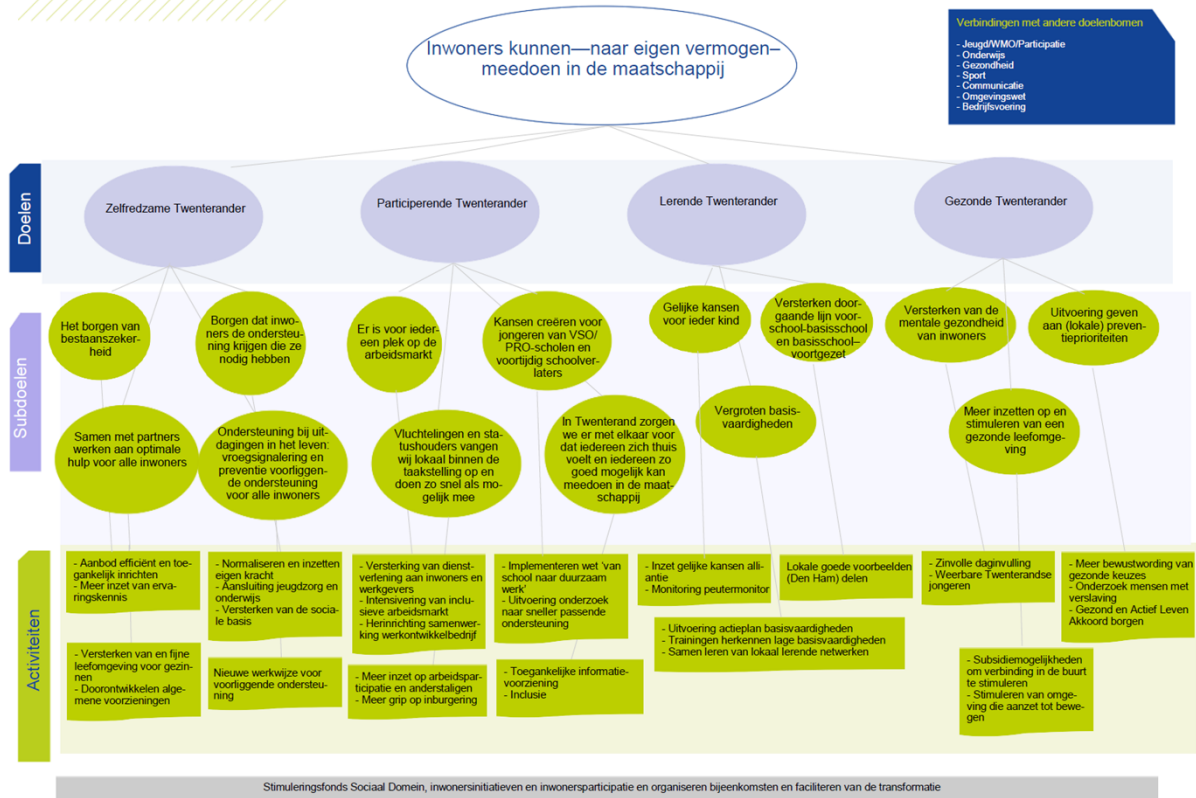
** Jeugdigen kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

*** Vernieuwde beleidindicatoren, jongerenwerk opgestart per 1 april 2026, cijfers geven geen goed beeld.

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Doelenboom Ontwikkelprogramma Transformatie Sociaal Domein 2027

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Transformatie Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand willen we dat iedereen -naar eigen vermogen- mee kan doen in de samenleving. Gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en verenigingen moeten voor elkaar klaar staan en de handen ineen slaan. Om hieraan te werken de komende jaren is het nieuwe sociaal beleid in onze (naar verwachting verlengde) integrale beleidsnota Sociaal Domein 2023-2028 vastgelegd: overkoepelende doelen voor verschillende levensgebieden worden hierin beschreven. Het bereiken van de doelen gaat aan de hand van verschillende activiteiten, waarvan de invulling samen met betrokkenen wordt gedaan middels de maatschappelijke agenda. De doelenboom Transformatie behelst dus het raamwerk van de maatschappelijke agenda (MAG). De MAG is omvangrijk zoals in de activiteitenlaag van de doelenboom hierboven is weergegeven.

Doelen

Zelfredzame Twenterander

Twenteranders kunnen voorzien in hun bestaan en kunnen meedoen aan de samenleving.

Participerende Twenterander

Twenteranders nemen naar vermogen deel en dragen bij aan de maatschappij.

Lerende Twenterander

Twenteranders krijgen en benutten kansen om zich te (blijven) ontwikkelen.

Gezonde Twenterander

Twenteranders voelen zich gezonder.

Subdoelen

Subdoel: Het borgen van bestaanszekerheid

Twenteranders moeten kunnen voorzien in hun vaste behoeften (wonen, eten en zorg) en moeten kunnen meedoen aan het maatschappelijke leven zoals via sport en cultuur. Hierbij gaat er specifiek aandacht naar minderjarige kinderen, ouderen, nieuwe Twenteranders en werkende armen. Niet omdat deze groepen inwoners belangrijker zijn, wel omdat onder deze groepen armoede hardnekkiger, onzichtbaarder of omvangrijker is. Deze groepen ervaren ook relatief vaker problemen op het gebied van schulden, laaggeletterdheid en gezondheid.

Subdoelen

Subdoel: Borgen dat inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben

Alle inwoners moeten veilig en prettig opgroeien, zo lang als mogelijk thuis kunnen wonen en iedereen moet naar vermogen mee kunnen doen aan het dagelijkse leven: die ambitie heeft gemeente Twenterand. Onze inwoner die niet op eigen kracht, met behulp van het (sociaal) netwerk of voorliggend veld zijn probleem kan oplossen, wordt de ondersteuning geboden die noodzakelijk is waarbij relevante informatie over dit onderwerp voor iedereen toegankelijk is en de ondersteuning op een financieel verantwoorde manier geboden worden.

Subdoelen

Subdoel: Samen met partners werken aan optimale hulp voor alle inwoners

Door zelf de beleidsregie te houden en concrete doelen te stellen, maar vooral door de uitwerking van de doelen gezamenlijk met partners te doen, wordt er sturing gegeven aan de activiteiten van betrokken organisaties. Samen met hen werken we aan goede, beschikbare en betaalbare hulp om zo vroeg mogelijk en zo dichtbij mogelijk passende ondersteuning te kunnen bieden aan inwoners die vastlopen.

Subdoelen

Subdoel: Ondersteuning bij uitdagingen in het leven: vroegsignalering en preventieve voorliggende ondersteuning voor inwoners

Om vroegtijdig mensen die vastlopen bij uitdagingen in het leven te signaleren, wordt er ingezet vanuit de gemeente op bewustwording en kennisbevordering rond verschillende thema's. Denk hierbij aan goed omgaan met dementie, het signaleren van lage basisvaardigheden en het omgaan met mensen met een licht verstandelijke beperking.

Subdoelen

Subdoel: Er is voor iedereen plek op de arbeidsmarkt

Op basis van maatwerk en vertrouwen wil de gemeente eenieder voor zover als mogelijk begeleiden richting werk, vrijwilligerswerk of het hebben van een dagritme. Dit door onder andere het werk toegankelijk te maken voor iedereen en bovengenoemde zoveel mogelijk op te pakken met reguliere werkgevers.

Subdoelen

Subdoel: Kansen creëren voor jongeren van VSO/PRO-scholen en voortijdig schoolverlaters

In Twenterand willen we alle jongeren een eerlijke kans bieden op een duurzame toekomst. Samen met scholen en werkgevers zorgen we voor begeleiding, maatwerk en duurzame participatie. In 2027 willen we deze jongeren beter bereiken en ondersteunen, met toegankelijke informatie als belangrijk speerpunt.

Subdoelen

Subdoel: Vluchtelingen en statushouders vangen wij lokaal binnen de taakstelling op en doen zo snel als mogelijk mee

De doelstelling van de gemeente Twenterand is te voldoen aan de (wettelijke) taakstellingen en onze verantwoordelijkheid rond inburgering.

Subdoelen

Subdoel: In Twenterand zorgen we er met elkaar voor dat iedereen zich thuis voelt en iedereen zo goed mogelijk mee kan doen in de maatschappij

Iedereen hoort erbij! In Twenterand moeten alle inwoners gelijkwaardig mee kunnen doen en zich thuis voelen in de gemeente, zonder dat diversiteitsfactoren (geloof, afkomst, opleidingsniveau en seksualiteit) een rol spelen. Inclusie is dus meedoen in de breedste zin van het woord. Vanuit de maatschappij wordt er nog vaak gezien dat onder andere toegankelijkheid niet altijd even vanzelfsprekend is: toegankelijkheid van openbare ruimtes, toegankelijkheid van informatie, maar ook toegankelijkheid naar zinvolle daginvulling zijn aandachtspunten.

Subdoelen

Subdoel: Gelijke kansen voor ieder kind

In Twenterand werken we keihard aan gelijke kansen voor iedereen. Hierbij wordt nadrukkelijk gekozen voor het zo vroeg mogelijk beginnen met het creëren van een 'gelijk speelveld' voor alle kinderen en leerlingen in de gemeente Twenterand. Om gelijke kansen te creëren zijn er gerichte interventies nodig. Hier gaan we in 2027 mee verder.

Subdoelen

Subdoel: Versterken doorgaande lijn voorschool - basisschool en basisschool - voortgezet

Een zo goed mogelijke overdracht tussen voorschool, basisschool en het voortgezet onderwijs: dat is het doel. Het stimuleren van ouderbetrokkenheid is een speerpunt: ouders kennen hun kind als geen ander en kunnen vaak goed aangeven wat het kind nodig heeft. Als ouders zo vroeg mogelijk meegenomen worden in de ontwikkeling van hun kind op de voorschool, kunnen ze een grotere rol spelen in de vervolgstappen.

Subdoelen

Subdoel: Vergroten van basisvaardigheden

Voor het vergroten van de zelfredzaamheid is het belangrijk dat inwoners voldoende basisvaardigheden hebben. Een onderdeel hiervan is goed kunnen lezen en schrijven. In de proeftuinen van Westerhaar en Vroomshoop is gestart met het formuleren van concrete acties voor diverse professionals en scholen die werken aan alle strategische doelen van het onderwijs, ook op het gebied van het monitoren van de kinderen en het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners.

Subdoelen

Subdoel: Versterken van de mentale gezondheid van inwoners

Mentale gezondheid is van belang om optimaal te kunnen genieten, tevreden te zijn, positief te denken en om veerkrachtig om te kunnen gaan met tegenslagen. Door gebeurtenissen in persoonlijke sfeer of maatschappelijke ontwikkelingen kan de mentale gezondheid in het gedrang komen. Denk aan stress door oplopende kosten, eenzaamheid, dementie en het gevoel niet meer mee te kunnen met de veranderende maatschappij. Gemeente Twenterand wil inwoners hierbij (laten) ondersteunen. In 2027 zien we vanuit het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) nieuwe mogelijkheden om op zowel regionaal als lokaal niveau stappen te kunnen zetten.

Subdoelen

Subdoel: Uitvoering geven aan (lokale) preventieprioriteiten

Binnen de gemeente wordt de gezonde leefstijl op een positieve manier uitgedragen. Hierbij wordt gekeken naar verschillende (risico)doelgroepen en hoe we hen het beste kunnen verleiden tot het maken van gezonde keuzen. Ook gaat het hierbij niet om pleisters plakken maar wordt er naar de gehele situatie in het systeem gekeken en is normaliseren een belangrijk begrip in het voorkomen van problematiseren en medicaliseren van gezondheidsproblemen. Vroegsignalering, bewustwording en de pijlers van positieve gezondheid zijn hierbij de uitgangspunten.

Subdoelen

Subdoel: Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving

Door gezondheid onderdeel te maken van ruimtelijk beleid worden stappen gezet tot een leefomgeving die meer aanzet tot gezond gedrag. Hierbij wordt bijvoorbeeld aan ontmoeting, beweging, sport en spel gedacht. Ook moet er aandacht zijn voor gezonde prikkels in plaats van ongezonde prikkels en moet toegankelijkheid het uitgangspunt zijn.

Wat mag het kosten programma Sociaal Domein

Overzicht van baten en lasten

	2027	2028	2029	2030
Lasten per doelenboom				
Sociale zaken	23.303.114	22.278.852	22.298.255	22.681.289
Maatschappelijke ondersteuning	16.011.096	16.771.775	17.484.912	18.282.303
Gezondheidszorg	1.537.642	1.648.107	1.739.916	1.082.969
Onderwijs	5.391.953	5.435.360	5.482.478	5.605.021
Jeugd	23.777.033	24.107.738	25.111.729	26.014.249
Totaal programma lasten	70.028.838	70.241.832	72.117.291	73.665.832
Baten per doelenboom				
Sociale zaken	20.217.380	18.900.530	18.757.926	18.501.150
Maatschappelijke ondersteuning	347.324	361.393	376.049	391.292
Gezondheidszorg	489.626	589.482	681.001	0
Onderwijs	1.049.529	1.105.292	1.112.329	1.119.843
Jeugd	762	778	795	812,6773042
Totaal programma baten	22.104.621	20.957.475	20.928.100	20.013.096
Totaal saldo van baten en lasten	-47.916.217	-49.284.357	-51.189.190	-53.652.735
Mutaties reserves	778.393	564.043	359.640	332.874
Geraamd resultaat	-47.137.824	-48.720.314	-50.829.550	-53.319.861